

การปรับปรุงระบบน้ำประปา

องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในพื้นที่ตำบลเวียงเหนือมีการจัดทำระบบน้ำประปาเพื่อให้บริการประชาชนตั้งแต่ปี 2539 ด้วยความร่วมมือระหว่างสภาตำบลกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอปาย ซึ่งเป็นระบบประปาภูเขาโดยอาศัยแหล่งน้ำจากลำห้วยแม่เมือง โดยมีอบต.หมายให้คณะกรรมการของแต่ละหมู่บ้านในรูปแบบของสหกรณ์ แต่ต่อมาระบบประปาภูเขาได้ประสบกับปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการขาดการดูแลรักษา ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายของระบบท่อส่งน้ำ น้ำประปามีคุณภาพต่ำจนไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ รวมถึงปัญหาด้านการจัดเก็บค่าน้ำประปา จนทำให้ประสบกับการขาดทุนจนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือจึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้รับโอนภาระงานการจัดทำระบบน้ำประปา มาปรับปรุงและดำเนินการแทนเพื่อให้ระบบน้ำประปาของชุมชนดำเนินการต่อไปได้อย่างมีคุณภาพและถูกหลักอนามัย

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ปาย

จังหวัด: แม่ฮ่องสอน

ประชากร: 3,632 คน

พื้นที่: 344 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางตรง

วิถีนวัตกรรม

ในปี 2545 อบต.เวียงเหนือได้จัดให้มีโครงการ “การปรับปรุงระบบน้ำประปา” โดยได้ปรับปรุงกระบวนการผลิตน้ำประปาเพื่อให้ได้น้ำประปาที่มีคุณภาพและถูกหลักอนามัยอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งปรับปรุงการบริหารการเงินให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1.ภายหลังจากได้รับโอนงานการจัดทำน้ำประปามาดำเนินการ ได้สำรวจความรุนแรงของปัญหาทั้งในส่วนของการผลิตน้ำประปาและในส่วนของการบริหารการเงินซึ่งพบว่า

-ในส่วนของการผลิตน้ำประปานั้น อาคารโรงผลิตน้ำประปาค่อนข้างสกปรก เครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตน้ำประปา เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องกระทุ้งตะกอน เครื่องทำให้น้ำตกตะกอน และเครื่องกรองน้ำไม่อยู่ในสภาพที่จะทำงานได้ ประกอบกับท่อส่งน้ำมีการชำรุดและรั่วซึมในหลายๆจุด นอกจากนี้ น้ำประปาที่ผลิตมีคุณภาพต่ำกว่าที่จะใช้อุปโภคบริโภคได้ และกำลังการผลิตน้ำประปามีน้อย โดยสามารถผลิตน้ำประปาได้เพียง 48 ลูกบาศก์เมตร/วัน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้ใช้บริการน้ำประปาเพียงประมาณ 200 ครั้วเรือน

-ในส่วนของการบริหารการเงินนั้นพบว่า ที่ผ่านมามีการออกหลักฐานการรับเงินด้วยใบเสร็จรับเงินของทางราชการแต่ใช้บิลเงินสดทั่วไป ชาวบ้านบางส่วนจึงไม่ยอมชำระค่าน้ำประปาเนื่องจากเกิดความไม่เชื่อถือ ทำให้เงินค่าน้ำประปาที่จัดเก็บในแต่ละเดือนนั้นมีจำนวนค่อนข้างต่ำ โดยมีการเรียกเก็บค่าน้ำประปาในอัตราหน่วยละ 7 บาท/เดือน แต่สามารถจัดเก็บได้ประมาณเดือนละ 2,000-3,000 บาท

2.ซ่อมแซมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตน้ำประปา รวมถึงระบบท่อส่งน้ำให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี โดยได้จัดจ้างบริษัทเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาดำเนินการ และจ้างประชาชนในพื้นที่ให้ทำความสะอาดอาคารโรงผลิตน้ำประปา โดยมีค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นประมาณ 700,000 บาท

3.จัดให้มีการทำความสะอาดรางน้ำที่มีไว้เพื่อให้น้ำตกตะกอนปีละ 4 ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะจ้างงาน 4-5 คน ใช้เวลาทำความสะอาดประมาณ 2-3 วัน เพื่อให้ได้น้ำประปาที่สะอาดและมีคุณภาพ พร้อม

ทั้งจัดให้มีช่างประปา 1 คน ทำหน้าที่ปิด-เปิดเครื่องจักร และดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในโรงผลิตน้ำประปา โดยโรงผลิตน้ำประปาสามารถผลิตน้ำประปาได้วันละไม่ต่ำกว่า 144 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็น น้ำที่สะอาดและผ่านการเติมสารคลอรีน ถูกหลักอนามัยสามารถใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้อย่างไม่มีปัญหา

4.ปรับปรุงระบบการเงินโดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของ อบต. ตำแหน่งพนักงานจัดเก็บรายได้จำนวน 1 คน ไปเรียกเก็บค่าน้ำประปาจากประชาชนในชุมชนในอัตราหน่วยละ 5 บาท ต่อเดือน โดยมีการออกใบเสร็จรับเงินของทางราชการอย่างถูกต้องเพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือ โดยในปัจจุบันนี้มีประชาชนในชุมชนใช้บริการประปาจำนวน 369 ครัวเรือน แต่ละเดือนสามารถจัดเก็บค่าน้ำประปาได้ประมาณ 14,000-15,000 บาท โดยมีต้นทุนในการผลิตน้ำประปาเดือนละประมาณ 11,000-12,000 บาท และรายได้มากกว่ารายจ่ายเฉลี่ยเดือนละประมาณ 3,000 บาท และในปัจจุบันมีเงินกำไรรวมทั้งสิ้นประมาณ 14,000 บาท

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณของ อบต. ในปี 2545 สำหรับการปรับปรุงระบบน้ำประปาเป็นเงินจำนวน 700,000 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. มิเตอร์วัดน้ำประปา จำนวน 369 อัน
2. ใบเสร็จรับเงินของทางราชการ เดือนละ 369 ใบ
3. สารคลอรีน ปีละ 100 กิโลกรัม

บุคลากร

1. ช่างประปาทำหน้าที่ปิด-เปิดเครื่องจักรและดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในโรงผลิตน้ำประปา จำนวน 1 คน
2. เจ้าหน้าที่จัดเก็บค่าน้ำประปา จำนวน 1 คน
3. คนงานทำความสะอาดรางน้ำเพื่อให้น้ำตกตะกอน จำนวน 5 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
สิงหาคม 2545	-จัดประชุมสภา อบต. เพื่อระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของระบบน้ำประปาของชุมชน ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า อบต.ควรจะได้รับโอนภาระกิจการจัดการระบบน้ำประปามาปรับปรุงและดำเนินการแทน	-นายก อบต.
กันยายน 2545	-สำรวจสภาพความรุนแรงของปัญหาทั้งในส่วน of ระบบการผลิตน้ำประปาและในส่วน of ระบบการบริหารการเงิน	-ปลัด อบต.
	-จัดจ้างบริษัทเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาดำเนินการซ่อมแซมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตน้ำประปาและระบบท่อส่งน้ำ	-ปลัด อบต.
	-จัดจ้างประชาชนในพื้นที่ให้ทำความสะอาดอาคารโรงผลิตน้ำประปา	-ปลัด อบต.
ตุลาคม 2545	-เริ่มดำเนินการผลิตน้ำประปา โดยโรงผลิตน้ำประปาที่ได้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตจน	-ปลัด อบต., ช่างประปา

ตุลาคม 2545	สามารถผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพถูกหลักอนามัย -จัดให้มีเจ้าหน้าที่จำนวน 1 คน ไปเรียกเก็บค่าน้ำประปาจากประชาชนในชุมชนโดยมีการออกใบเสร็จรับเงินของทางราชการอย่างถูกต้อง	-ปลัด อบต.
-------------	---	------------

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

--หน่วยงาน/องค์กร--

--บทบาทหน้าที่--

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปาย	-ให้คำแนะนำกับเจ้าหน้าที่ของ อบต. ในการผลิตน้ำประปาที่ถูกหลักอนามัย
บริษัทเอกชน (บริษัท ธนบุรีพานิชย์ปาย จำกัด)	-จำหน่ายอุปกรณ์และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการซ่อมแซมเครื่องผลิตน้ำประปา

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

- 1.ระบบการผลิตน้ำประปาของชุมชนขาดการดูแลรักษา ทำให้เครื่องมือในการผลิตน้ำประปาและระบบท่อส่งน้ำชำรุดเสียหาย จนทำให้น้ำประปามีคุณภาพต่ำจนไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ และมีประชาชนในชุมชนใช้บริการน้ำประปาเพียงประมาณ 200 ราย
- 2.จัดเก็บค่าน้ำประปาได้เพียงเดือนละ 2,000-3,000 บาท ทำให้ประสบกับการขาดทุนจนไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

หลังการดำเนินการ

- 1.อุปกรณ์ในการผลิตน้ำประปารวมถึงระบบท่อส่งน้ำ ได้รับการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีจนสามารถผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพถูกหลักอนามัย สามารถใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้โดยมีประชาชนในชุมชนใช้บริการน้ำประปาเพิ่มขึ้นเป็น 369 ราย
- 2.มีการดูแลรักษาระบบการผลิตน้ำประปาอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการจัดให้มีการทำความสะอาดรางน้ำที่มีไว้ให้น้ำตกตะกอนปีละ 4 ครั้ง และจัดให้มีช่างประปา 1 คน ทำหน้าที่ปิด-เปิดเครื่องจักรรวมถึงดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในโรงผลิตน้ำประปา
- 3.จัดเก็บค่าน้ำประปาจากประชาชนลดลงเหลือหน่วยละ 5 บาท/เดือน ทำให้สามารถจัดเก็บค่าน้ำประปาได้เพิ่มขึ้นเป็นเดือนละประมาณ 14,000-15,000 บาท ทำให้มีรายได้มากกว่ารายจ่ายเฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาท และในปัจจุบันมีเงินกำไรรวมทั้งสิ้นประมาณ 14,000 บาท

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ประชาชนในชุมชนบางส่วนไม่เชื่อมั่นว่า การดำเนินงานของ อบต. จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตได้ ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงแรกนั้นประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการชำระค่าน้ำประปาให้แก่เจ้าหน้าที่ของ อบต. เพราะเกรงว่าจะมีการทุจริต	มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่จัดเก็บเงินชี้แจงและทำความเข้าใจกับประชาชน โดยชี้ให้เห็นว่าการจัดเก็บค่าน้ำประปาของ อบต. ทำด้วยความโปร่งใส มีการออกใบเสร็จรับเงินอย่างถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความสำเร็จของโครงการนี้เกิดขึ้นจากความตั้งใจจริง และความเอาใจใส่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของ อบต. ที่ได้ปฏิบัติงานจนเกิดผลโดยเฉพาะการบริหารการเงินที่โปร่งใส จนเป็นที่ยอมรับของประชาชน และผู้บริหารที่ได้สนับสนุนงบประมาณในโครงการนี้อย่างเพียงพอเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต เนื่องจากการในปัจจุบันนี้ระบบน้ำประปาของชุมชนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชน และมีรายได้มากกว่ารายจ่ายในทุกๆเดือน จนมีผลกำไรสะสมในปัจจุบันถึง 14,000 บาท

บทเรียนที่ได้รับ

การกระจายภาระหน้าที่ในการให้บริการประชาชนในด้านต่างๆ มาสู่ชุมชนนั้น จะต้องคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของชุมชนว่ามีความสามารถในการบริหารจัดการเพียงใด เพราะหากชุมชนขาดซึ่งความพร้อมในด้านต่างๆแล้ว การดำเนินงานก็อาจจะประสบกับปัญหา

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวผาณิต คำหอม
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือ
ที่อยู่ : หมู่ 8 ตำบลเวียงเหนือ อำเภอป่าสัก จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ : (053) 699-543

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 8 ตำบลเวียงเหนือ อำเภอป่า จังหัดแม่ฮ่องสอน 58130
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายได้	344 ตารางกิโลเมตร 2,580,000 บาท (ปีงบประมาณ 2546)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน ทั้งหมด 3 คน พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	3,632 คน
จำนวนครัวเรือน	1,132 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	พื้นที่ของตำบลคลองเวียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง และภูเขาที่สลับซับซ้อน มีพรมแดนติดต่อกับประเทศ เมียนมาร์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้าน การเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน และอีกส่วนหนึ่ง ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขายหรือมีอาชีพเสริม คือการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์